

POLITIKA ONLINE

Za petak 13. novembar 2009.

Najstariji dnevni list na Balkanu.
Prvi broj izašao 25. januara 1904.
Osnivač Vladislav Ribnikar.

Ekonomija

Neophodno ulaganje u energetska sektor

Banke podozrive kada je reč o kreditima za izgradnju elektrana i modernizaciju prenosne mreže

Tomaž Orešič i Amer Jerlagić

Nezabeležen pad cene električne energije u Evropi, izazvan ekonomskom krizom, doveo je do različitih reakcija. Dok proizvođači i trgovci jadikuju knjižeći gubitke, potrošači (domaćinstva i industrija) zadovoljno trljaju ruke.

Nova tržišna konfiguracija, u kojoj dominira višak ponude, mogla bi da dovede do stvaranja pogrešne slike da struje u regionu jugoistočne Evrope ima dovoljno, pa čak i da ima viška. Procene energetskih stručnjaka, međutim, pokazuju da je realnija slika iz 2008. godine – da ovom regionu nedostaje 10 gigavat-sati električne energije. Upravo zbog toga bilo bi opasno kada bi se zastalo sa planiranim investicijama, jer bi u vreme kad se ekonomske prilike normalizuju moglo da dođe do mnogo većih problema, pa i nestašice struje. To je zaključak Pete međunarodne konferencije o energetici održane u Mariboru.

Nova tržišna konfiguracija, u kojoj dominira višak ponude, mogla bi da dovede do stvaranja pogrešne slike da struje u regionu jugoistočne Evrope ima dovoljno, pa čak i da ima

Tomaž Orešič, iz britanske kompanije EFT, smatra da se uprkos krizi moraju pojačati ulaganja u izgradnju novih elektroenergetskih postrojenja, uprkos tome što su komercijalne banke sada daleko opreznije i strože prilikom odobravanja zajmova za izgradnju novih energetskih kapaciteta i modernizaciju prenosne mreže.

– Da bi stimulisali odobravanje kredita, eksperti EBRD traže da ta finansijska institucija poveća budžet za deset milijardi dolara isključivo za ovu namenu. Svesni su da ako oni podrže investicije u energetici, da će to biti grudva snega koja će pokrenuti ekonomsku lavinu, što će doprineti razvoju ne samo energetskog sektora. Posle toga će se spremno dočekati kraj krize – ističe Orešič.

Problem je, međutim, što se potencijali investitori u energetiku jugoistočne Evrope suočavaju s nedostatkom strategije razvoja tržišta, nepostojanjem opštih uslova za ulaganja, nepreciznom podzakonskom regulativom i neusklađenim radom institucija sa pravilima Evropske unije. Analitičari EFT-a su uradili analize tržišta u jugoistočnoj Evropi i utvrdili koji faktori utiču na razvoj energetskog sektora.

Prema njihovim podacima, najpovoljnije države za ulaganje u jugoistočnoj Evropi su članice Evropske unije – Grčka, Bugarska, Rumunija i Mađarska. Zanimljivo je da se među njima ne nalazi i Slovenija, koja predvodi drugu grupu zemalja u kojoj su Bosna i Hercegovina, Makedonija i Albanija, dok su u poslednjoj, najrizičnijoj grupi Srbija, Hrvatska i Crna Gora.

– Posebno je zanimljiva druga grupa koju, izuzev Slovenije, čine slabije razvijenije države u kojima su nadležni shvatili da razvoj njihovih energetskih resursa predstavlja komparativnu prednost u odnosu na okruženje. Oni su postigli neophodan politički konsenzus i učinili prve korake ka stvaranju ambijenta za ulaganje novca, što su prepoznali strani investitori koji sve više ulažu u brojne projekte. Srbija i Hrvatska niskom cenom struje kupuju socijalni mir, pa tržište ne postoji i zato nije ni čudno što elektroenergetski

sistemi obe zemlje stagniraju. Zato u Srbiji više od 20 godina nije izgrađen nijedan energetska objekat, a neće ga biti ni u dogledno vreme. Od tih država se očekuje da će na putu ka EU napraviti najveći korak u liberalizaciji tržišta i otvaranju elektroenergetskog sektora – kaže Tomaž Orešič.

Janez Kopač, generalni direktor Direktorata za energiju u slovenačkom Ministarstvu privrede, tvrdi da se ta država zalaže za slobodno tržište i da će kraj krize dočekati spremno. On se zalaže za izgradnju obnovljivih izvora energije.

– Cilj je da se poveća proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora, što je naš cilj koji prvi moramo da ostvarimo posle krize. Sada se 16,2 odsto struje proizvodi iz alternativnih izvora, a moramo da dostignemo četvrtinu proizvodnje. Da bismo to ostvarili, moraće da bude realizovano na hiljade malih projekata od korišćenja malih hidroelektrana do upotrebe biomase – kaže Kopač.

Posmatrano na nivou regiona, trenutno je najbolja energetska situacija u Bosni i Hercegovini koja ima viškove struje. Amer Jerlagić, generalni direktor Elektroprivrede BiH, ističe da ta kompanija godišnje ima višak od 2.000 gigavat-sati i da se na osnovu prodaje struje u kasu slije 23 miliona evra, što se zatim investira u manje projekte. Ukoliko se, međutim, ne bude ulagalo u proizvodne kapacitete, već od 2017. godine Bosna i Hercegovina imaće manjak struje. A plan razvoja predviđa da se u sve vrste novih elektroenergetskih postrojenja u narednih petnaestak godina uloži 6,1 milijarda evra.

– Ove godine očekujemo dobit od 40 miliona evra, od čega ćemo 20 miliona uložiti u obnovljive izvore energije, kao što je izgradnja vetroparka u Mostaru i malih hidroelektrana. Svesni smo da će prihod od prodaje biti znatno niži nego proteklih godina i da će biti teže poslovati sledeće godine – kaže Jerlagić.

EFT gradi gasnu elektranu u Sloveniji

Kompanija EFT potpisala je Memorandum o razumevanju za izgradnju gasne elektrane snage 200 megavata u Trbovlju.

Taj projekat vredan 150 miliona evra podržalo je nekoliko resornih slovenačkih ministarstava i lokalna administracija.

– Trenutno ulazimo u analizu ekonomske opravdanosti elektrane, a svi pokazatelji su pozitivni i za najduže tri meseca biće završene sve analize. Tada ćemo odlučiti da li ćemo u posao ući sami ili sa strateškim partnerom. U međuvremenu rešićemo i pitanje snabdevanja gasom, a srećna okolnost je da u Sloveniji postoji više načina snabdevanja gasom – izjavio je Vuk Hamović, vlasnik kompanije EFT.

Inače, ta britanska kompanija investira u regionu jugoistočne Evrope, a trenutno je najveća investicija izgradnja rudnika i termoelektrane u Stanarima u Republici Srpskoj.

Dejan Spalović

[objavljeno: 07/11/2009]

